

ac praestanti excellentia sanctissimae Deiparae; cum vero torrentis instar ferebatur in ejusdem perfectionibus ponderandis, repente obmutuit, quasi in mentis alienatione, oculisque unum in locum directis; et mox ad eundem, quocum loquebatur, conversus, ita inquit: *Quantus est Deus! Maria Virgo tanta est, ut in ejus dicenda magnitudine, nulla non haereat humana lingua; haec autem tanta Domina si cum Deo conferatur, minus est quam formica, vix non est nihilum!* Et profitebatur postmodum Socius ille, ad Deum amandum se moveri, quoties meminerat fervidum Dionysii vultum, cum haec verba proferebat. Id satis pro argumento, quod certe in volumen cresceret; si omnia, quae id generis aut vidimus, aut intelleximus, narratione persequi institueremus.

Plura disseminavimus in tota ejus vitae serie de ipsius charitate in homines; quos amavit quidem gratuito, constanter, et nullis amoris terminis praefinitis: nec enim aut dilexit, quod accepisset beneficium; aut diligere cessavit, quod amoris suo dilectus neutiquam responderet; aut hunc, illumve respiciebat, quem benevolentia dignum arbitraretur; sed aequalis vultu, et animo se se omnibus praestabat, illis non demptis, a quibus injuria, san-na, contumelia sibi contigerat. Haec numeris omnibus absoluta charitas tanquam parens fuit illius mirificae dotis, qua tot hominibus, quorum sua est cuique natura, obsequabatur, in
 alio-

aliorum incogitantia connivens, errata suffe-rens, unumquemlibet alloquens, ut privatam cujusque indolem exigere intelligebat: ut neminem non liberaliter habitum a se dimiserit, nullius calamitatem sibi communicatam non comploraverit, nullius prosperitati non plauserit. Ad charitatis trutinam omnia et opera, et verba dimetiebatur; ut nemo unquam sibi merito succenseret: quod si forte aliquis, ut non raro in mortalibus contingit, a falsa quadam opinione infensus illi esset; nihil non tentabat tum blandis verbis, tum officiosis obsequiis, ut hominem deliniret, prorsusque certum faceret de sua in ipsum benevolentia. Perperam crediderat Socius quidam, per illum stetisse, quominus ipse Lauretum contenderet; quam opinionem Dionysius ut avelleret, expensas ei pro itinere suppeditavit. Socium alterum, quem iratum sibi suspicabatur, visitabat quotidie; quod sane non fecit (ut familiaris ejus in arcanis ab ipso intellexit) quin repugnantem naturam egregie vinceret, charitativae victimam immolaret. Charitas eadem linguam ejus temperabat, ne unquam in detractionem offenderet: quoties de aliorum factis mentio incidebat, pronus erat ad laudes; et coorta dubitatione de facti alicujus rectitudine, illico patronus causae insurgebat. Quod si res ita erat deplorata, ut omnino bene loqui non posset; silentio saltem tegebat aliena crimina, etiam ea, quae sibi, aut charis quibuslibet jacturam attulerant. Idque unum in ejusmodi ab illo

audiebatur, ut silentium aliis indiceret: *Quid
nostra interest? Deus ei opituletur; Deus est,
qui judicabit hominem; omnia Deo commendemus;
opus in speciem primum aequus animus interdum
excusat.* Solebat etiam lepidas aliquas narra-
tiones urbane conserere, ut festiva jucundi-
tate allekti, ab inchoata detractio cessarent.
Nulla demum erat industria, quam strenuus ille
non adhiberet, ut ab ore Sociorum hanc per-
niciem charitatis averteret: idque fuit in cau-
sa, cur a pluribus Dionysius aurea donatus
lingua diceretur. Atque in studio hujus virtu-
tis nihil a verbis opera discrepabant; ut cer-
te, qui recoluerit Dionysium ab religiosae vi-
tae primordiis usque ad sepulchrum, nihil pla-
ne reperiat, quod perfectissimae charitatis ima-
gini non conveniat. Cum ultra non licuit va-
care sacris ministeriis animas erudiendi e sug-
gestu, ipsasque expiandi poenitentia; intentis-
simo fervore Deum in solitudine orabat pro
aeterna universorum salute; idque ut assidue
fieret ab Sociis omnibus, identidem suadebat
in colloquiis. Illae nimirum perpetuae feriae,
quibus cessare coactus est ab omni opera in
animorum emolumentum, maximus illi fuit cru-
ciatus, quamdiu vixit ab Hispanis finibus re-
motus. Quam partem Institutorum Societatis,
quoad potuit, supplevit non solum modo enun-
tiationis ad Numen precatationibus, et fervidis de
pietate sermonibus; verumetiam optima juve-
num Sociorum informatione ad veram animi
sapientiam; supplevit vero abundantius gene-
ro:

rosissima sua largitate, quae postremo ejus vi-
tae quinquennio nullos admodum novit termi-
nos, nisi qui sunt ordinatae charitatis. Praeter
alibi a nobis demonstrata, nonnulla subnecte-
mus, quae veritatem hanc adstruunt; pluribus
tamen intermissis, ne tot ejusdem naturae fa-
ctis taedium legenti afferamus. Nemo fuit ul-
lus in universa Sociorum multitudine, cujus ino-
pia Dionysio nota fuerit, ad quem adjuvandum
non ultro volasset ejus charitas. Audivit in
portu Mnestei, quemdam esse in alia domo,
quem non modica urgebat penuria; immisit
illi e vestigio, non solum quod satis esset ad
arcendam miseriam, sed quod ipsum affatim
allevaret. Alterum aegerrime vivere intellexit
die ante suae mortis pervigilium; et continuo
imperavit, ut octo uncialibus argenteis, e sua
pecunia extractis, egenus ille recrearetur. In-
gentem arcam re lintearia refertam a Patre ac-
cepit, Veracruce proficiscens; quam totam fe-
cit vacuam Dionysii misericordia, qui prorsus
intueri non poterat indigentem, quin illico ma-
num extenderet ipsi opitulaturam. Accidit etiam
non semel, egere semet ipsum malle, quam
alteri egenti non succurrere. Reconcinnanda
olim dedit sarcinatori domestico fidissima illa
femorabilia, quibus usum diximus ad annos duo-
deviginti; sed cum ita essent lacera, ut, un-
de inchoaret assuere, nesciret sarcinator, inge-
nua simplicitate Ministrum interrogavit: *Quid
non tandem rejicis haec scruta, et novis uteris
femoralibus, quae dudum faere tibi donata?* Cui
bre-

breviter Dionysius: *Nova illa dedi misero, quem nulla habere intellexi.* Plures erant, quibus proventum aliquem ex sui usus pecunia pro singulis mensibus designarat: alteri, nec modico quidem tempore, omnino sumptus erogavit. Socium, Ferrariae commorantem, male vexari moestitia cum audisset, consolatorias illi dedit litteras, ipsumque benigne invitavit, ut animi causa in suburbanum Herculaneorum veniret; ac ne ab inopia deterreretur, pollicitus est, itineris impendia se soluturum, ut etiam adiutorum non leviter pro alimentorum expensis: et fidem suam liberavit abundantius, quam promiserat. Socios in ejus domum divertentes quamlibet liberaliter excipiebat, urbanus eos visitabat, ipsorum lectulos interdum sternebat, et quantum pati poterat disciplina domestica, nulli parcebat sedulitati, ut jucundum eis esset diversorium. Ita quidem nullus a Dionysio abibat, quin affabilem ejusdem charitatem summo opere miraretur. Siquis ex sibi Subditis in diuturnum morbum incideret, non solum invigilabat, ut illi ministraretur, quidquid Medicus imperaret, cujuslibet illud esset pretii; sed etiam ex destinata suis usibus pecunia uncialem argenteum tradebat familiari cuidam, ut datis temporibus deliciora esculenta coemeret ad infirmi voluntatem, quam Medicus probaret; neque primum argenteum consumi patiebatur, quin secundum, et hinc tertium, et alteros in eundem usum erogaret. Quoties catharticum jubebatur a Medico, Dionysius ip-

se mane porrigebat aegrotis; et salutare alias potiones, tametsi stomachum ejus aut ab injucundo sapore, aut a gravi odore perturbarent; ut tamen exemplo moveret infirmum, ipse identidem propinare non recusabat. Nec semel, praescriptum sibi medicamentum, alteri aegro deferendum imperavit; nihil sane dubitans, obedientiam Medico debitam jure interdum concedere charitati. Solet aegritudo morosos, queribundos, iracundiae impotentes reddere homines, aliaque naturae vitia exsuscitare, quae compressa jacebant a virtute, atque honesta educatione; in iis autem aegrotorum vitiis tolerandis erat Dionysius incredibili mansuetudine. Vocatus a quodam intempestiva noctis hora, ut de nugis, aegra mente profecto dignis, ipsum percontaretur; mirifice suavis ad interrogata respondit, eaque suavitate ansam illi dedit, ut hominem tam leni natura secum vellet totam fere diem commorari; et cum saepius Dionysium cogeret, Sacerdotales etiam preces, et lectionem de rebus divinis in ejusdem cubiculo solvere; postremo mansuetissimus Minister praefinivit sibi tres totas horas, quas in colloquiis cum ipso quotidie protraheret. Aliis praeterea ministeriis, ejus delicatissimo stomacho parum convenientibus, in aegrorum administratione praesto erat; quibus difficiliter praestari solent, qui mercede alia, quam charitate, conducti sunt. Et hoc studium aegrotis inserviendi, non in Ministerio recens comparaverat; sed ei quasi ingenitum

ab religiosae vitae initiis, cum ipso adolevit, ac fere non interrupte excultum, ad mirabilia per- venit incrementa. Profecto cum juvenis Theo- logiae studebat, ut primum noverat infirmum aliquem periclitari, facultatem a Superiore im- petrabat, et suis onustus libris, ne subcisiva quaedam tempora otiose tereret, in aegroti cubiculum contendebat. Consulto abstinemus a minutis aliis narrationibus, quae non leviter valerent in ejus virtutibus describendis. Qui cominus agere cum Dionysio potuerunt, ple- niorem certe desiderabunt imaginem; sed ti- memus longissimi videri, si fortasse nos lege- rint, et qui hominem haud noverunt, et eru- dita posteritas.

INDEX

Vitarum, quae in hac prima parte continentur.

JOANNIS VILLAVICENCII.	Pag. 7
ANTONII CORRI.	36
NICOLAI CALATAJUDII.	66
FRANCISCI PEREZII.	111
AUGUSTINI MARQUEZII.	159
FRANCISCI ZEVALII.	233
JOANNIS ROTERICII.	270
DIONYSII PEREZII.	315